

TER ADVISERING

Aan de Minister voor Klimaat en Energie

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Warmte en Ondergrond

Auteur

[Redacted]

Datum

29 maart 2022

Kenmerk

DGKE-WO / 22133466

Bhm 22133181

Kopie aan

[Redacted]

Bijlage(n)

-

nota

Bestuurlijk Overleg IPO en VNG 31/3 over Wetsvoorstel
collectieve warmte (communiceren nieuwe richting)

Parafenroute

PDG K&E

[Redacted]

W&O, plv. dir.

[Redacted]

WJZ, coördinerend jurist

[Redacted]

Aanleiding

U heeft op 31 maart van 15 tot 16 uur een bestuurlijk overleg met [Redacted] (VNG) en [Redacted] (IPO) over het wetsvoorstel Wet collectieve warmte (wetsvoorstel WcW).

Het overleg vindt live plaats op het Ministerie van EZK in de Blauwe Zaal. U wordt bij dit overleg bijgestaan door [Redacted]

Advies

Hoofddoel van het overleg is om te communiceren dat het uw wens is om de optie met verplichte publieke infrastructuur voor warmte in het wetsvoorstel WcW verder uit te werken, dit onder het voorbehoud van publieke realisatiekracht en financiering. U vraagt de medewerking van uw bestuurlijke partners voor deze route en bespreekt met hen wat hun rol daarin is.

Kernpunten

Om dit doel van het overleg te ondersteunen is de volgende agenda voorzien:

- A. Toelichting van het besluit en het voorbehoud
- B. Inzoomend op het voorbehoud van publieke uitvoeringskracht: bespreken welke rol de bestuurlijke partners VNG en IPO kunnen spelen bij uitvoering en financiering
- C. Vervolgstappen en - afspraken

Ontvangen BBR

Advies - uitgebreid

Toelichting voor de agenda van het overleg:

Ad A) Toelichting van het besluit en het voorbehoud

U kunt benoemen dat alle partijen het belang van de energietransitie en een vlot proces voor het wetstraject onderstrepen. Om politiek draagvlak voor het wetsvoorstel te verzekeren, kiest u voor een meer publieke ordening voor collectieve warmtesystemen. Hiermee komt u tegemoet aan de wens van de mede-overheden (m.n. VNG) en het verwachte standpunt van bepaalde Kamerfracties.

U kunt uw besluit en het daarbij behorende voorbehoud toelichten:

1. De WcW wordt aangepast aan het uitgangspunt dat een aan te wijzen warmtebedrijf geheel of gedeeltelijk (de infrastructuur) in publiek eigendom moet zijn. Alleen een publiek warmtebedrijf of een warmte joint-venture bestaande uit een publiek warmtenetbedrijf en een publiek of privaat warmteleveringsbedrijf kan worden aangewezen als integraal verantwoordelijk warmtebedrijf. Een warmtebedrijf of warmte joint venture behoudt de integrale eindverantwoordelijkheid voor de warmtelevering in een warmtekavel.
2. U maakt wel een voorbehoud omdat u een belangrijke zorg hebt: u laat onderzoeken wat er nodig is om voldoende publieke realisatiekracht (uitvoeringscapaciteit en investeringskapitaal) te verzekeren, zodat de warmte-/energietransitie niet vertraagd. Dit inzicht moet er zijn voordat het wetsvoorstel aan de Raad van State wordt aangeboden voor advies.
3. Er wordt onderzocht welke rol de netwerkbedrijven die gelieerd zijn aan de netbeheerders E&G in deze context kunnen spelen, gelet op de afstemming met de E&G wetgeving/ordening.
4. Voor private bedrijven zal de overgang ordentelijk geregeld moeten worden, denk aan overgangsrecht om bestaande rechten te respecteren
5. Mocht de realisatiekracht niet tijdig gerealiseerd kunnen worden dan overweegt u een overgangsperiode. Dit zou betekenen dat gedurende de eerste jaren na het inwerking treden van de WCW private warmtebedrijven nog aangewezen kunnen worden als integraal warmtebedrijf waarbij de infrastructuur niet in publieke handen is. Er is daardoor meer tijd om de publieke realisatiecapaciteit op te bouwen.

(Het bovenstaande is voorafgaand aan dit Bestuurlijk Overleg ook schriftelijk met VNG en IPO gedeeld.)

6. U kunt vervolgens aangeven dat u goed geluisterd hebt naar de argumenten van de bestuurlijke partners en uw overwegingen voor uw keuze delen. Als uw overweging kunt u aangeven dat er over veel onderdelen van het wetsvoorstel WcW overeenstemming is; dat de vraag of de infrastructuur in publieke handen moet komen het enige substantiële hangende punt is en u de gedachtegang van publiek eigendom van de infrastructuur ten principale kunt volgen vanwege het grote maatschappelijke belang van de energietransitie en het vitale belang van deze infrastructuur.

7. Dit laatste punt leidt direct uw voorbehoud in: om deze route te laten slagen is het punt van publieke realisatiekracht essentieel omdat als deze afwezig is de energietransitie stopt.

8. U kunt aangeven dat u met deze koerswijziging tegemoet komt aan het principiële punt van de VNG en dat het daarom de volle medewerking van de VNG vraagt om deze route kans van slagen te geven. Het is van belang om in het BO een uitspraak van de VNG te krijgen dat daarmee tegemoet zou worden gekomen aan de wens van de VNG en bovendien dat VNG gemeenten gaat overtuigen van de noodzaak om zelf bij te dragen aan het publiek aandelenkapitaal.

Eventuele punten ter nadere toelichting:

- U houdt vast aan de planning om voor de zomer het wetsvoorstel aan de Raad van State toe te sturen. Dat is wel gelinkt aan het onderzoek naar de realisatiekracht.
- Er wordt tevens onderzocht welke rol de publieke netwerkbedrijven die gelieerd zijn aan de netbeheerders E&G in deze context kunnen spelen, gelet op de afstemming met de E&G wetgeving/ordening.
- Het vereiste van publiek eigendom van de infrastructuur zal vanuit het Europees recht gerechtvaardigd moeten worden. De afhankelijkheid van warmte voor de warmtevoorziening zal toenemen en er zal niet of nauwelijks een substituuut zijn voor verbruikers. Hierdoor zal de infrastructuur van vitaal belang worden. Dat biedt een rechtvaardigingsgrond. De keuze is bovendien in lijn met het beleid ten aanzien van andere vitale infrastructuren zoals gas, elektriciteit, drinkwater en spoor.
- U kunt aangeven via het overgangsrecht de bestaande rechten van private warmtebedrijven te willen respecteren. Private warmtebedrijven die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de WCW een recht hebben verkregen om in een bepaald gebied warmte te realiseren en te exploiteren behouden dit recht voor de concessieduur (maximaal 20-30 jaar). Daarna vindt er een nieuwe aanwijzing plaats en komt de infrastructuur behorende bij deze collectieve warmtesystemen in publieke handen te liggen.
- Mocht dit noodzakelijk blijken voor de voortgang van de warmtetransitie, dan kijkt u bovendien naar een mogelijke overgangsperiode, bijvoorbeeld om lopende investeringstrajecten waar private warmtebedrijven bij betrokken zijn af te ronden. Dit zou betekenen dat gedurende de eerste jaren na het inwerking treden van de WCW private warmtebedrijven nog aangewezen kunnen worden als integraal warmtebedrijf waarbij de infrastructuur niet in publieke handen is. Er is dan ook meer tijd om de publieke realisatiecapaciteit op te bouwen.

**Ad B) Inzoomend op het voorbehoud van publieke uitvoeringskracht:
bespreken welke rol de bestuurlijke partners VNG en IPO kunnen spelen
bij uitvoering en financiering**

- Kernvraag bij dit agendapunt is de vraag aan de VNG dat gegeven de regierol van de gemeenten duidelijkheid van belang is op het punt hoe zij die regierol gaan invullen ten aanzien van a. uitvoering en b. financiering.
- Tijdens het BO kunt u uw zorg op het punt van de publieke realisatiekracht ten aanzien van m.n. de benodigde publieke middelen benoemen en de gemeenten en provincies vragen welke risico's zij zien bij de uitvoering en welke rol zij voor zich zelf zien bij de oplossing daarvan.

Overige gespreksnotities:

- Voor het slagen van deze weg is het essentieel dat gegarandeerd is dat er voldoende publieke uitvoeringscapaciteit en publiek investeringskapitaal (€1,7-2,9 mld tot 2030) beschikbaar is.
- Het is van belang om aan te geven dat het Rijk deze benodigde middelen op dit moment niet beschikbaar heeft.
- U kunt de bestuurlijke partners uitnodigen voortvarend bij te dragen aan het onderzoek dat hiervoor wordt opgestart.
- U kunt aangeven dat u de planning van dit onderzoek erop richt dat hier voor verzending van het wetsvoorstel WcW naar de Raad van State zicht op is. Tot die tijd neemt u geen onomkeerbare besluiten.
- Als suggesties van de rol die VNG en IPO op zich kunnen nemen voor het onderzoek kunt u de gemeenten input laten leveren voor onderzoek en aangesloten houden bij uitkomsten en vervolgstappen.

Ad C) Vervolgafspraken

- Om de Tweede Kamer en andere belanghebbenden van uw overwegingen op de hoogte te brengen, kunt u aangeven dat u een Kamerbrief zult verzenden.
- U kunt aankondigen dat u ook in gesprek zal gaan met de netwerkbedrijven die gelieerd zijn aan de netbeheerder voor elektriciteit en gas om te zien welke rol zij kunnen spelen binnen een publiek warmtebedrijf of warmte JV, in relatie met de regelgeving voor de netbeheerders.
- U kunt melden goed met het IPO en VNG in gesprek te willen blijven op basis van de nieuwe uitwerking van de WcW. Dat omvat ook het onderzoek naar (publieke) realisatiekracht de komende maanden.

Achtergrondinformatie Wetsvoorstel

Kenmerk
DGKE-WO / 22133466

Kernpunten Wetsvoorstel WcW

- De warmtetransitie in de gebouwde omgeving is een enorme opgave: het doel is om 1,5 woningen van het aardgas te krijgen in 2030 en alle woningen in 2050. Daarin spelen gemeenten een centrale rol. Zeker in een gebiedsgerichte (wijk)aanpak zijn warmtenetten cruciaal.
- In het wetsvoorstel WcW worden vier kernpunten verankerd:
 - (1) transparante, kostengebaseerde warmtetarieven die zijn losgekoppeld van de gasprijs,
 - (2) regierol voor gemeenten op de warmtemarkt en instrumenten daarvoor,
 - (3) strenge regulering om de publieke belangen te borgen en realisatiekracht te vergroten, en
 - (4) zeker stellen van de duurzaamheid van warmtenetten en aanscherpen van de leveringszekerheid.
- De transitie in de gebouwde omgeving is een enorme opgave. Daarin spelen gemeenten een centrale rol. Het Rijk werkt aan de invulling van de randvoorwaarden:
 - 1) Uitvoeringskosten voor gemeenten en de opzet van een nationaal ondersteuningsprogramma,
 - 2) De verhuurderheffing eraf zodat corporaties hun rol kunnen spelen,
 - 3) Stimuleren van isolatie via een nationaal isolatieprogramma en regelingen voor maatschappelijk vastgoed,
 - 4) Een subsidie-instrument om de onrendabele top van warmtenetten te verkleinen (MKE),
 - 5) Zorgen dat de netten kunnen worden gevoed met duurzame warmtebronnen door herinrichting van de SDE++
 - 6) Wetgeving: naast de WcW is dat de afsluitbevoegdheid in de Omgevingswet die net geconsulteerd is.